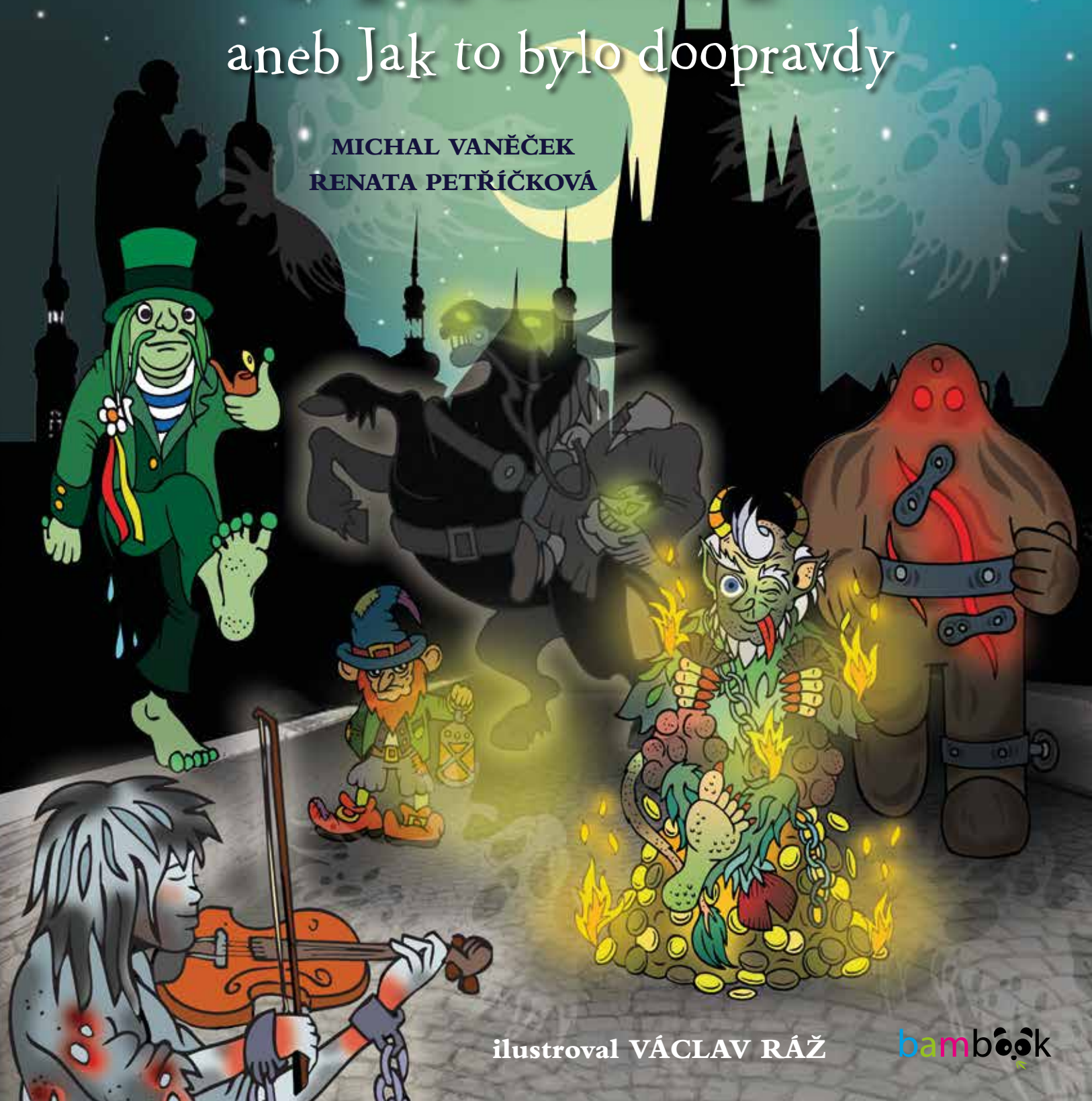

Kouzelné pověsti PRAŽSKÉ

aneb Jak to bylo doopravdy

MICHAL VANĚČEK
RENATA PETŘÍČKOVÁ

ilustroval VÁCLAV RÁŽ

bambóok

© Grada Publishing, a. s.
Text © Michal Vaněček, Renata Petříčková
Ilustrace © Václav Ráž

Kouzelné pověsti PRAŽSKÉ

aneb Jak to bylo doopravdy

MICHAL VANĚČEK
RENATA PETŘÍČKOVÁ
ilustroval **VÁCLAV RÁŽ**

Obsah

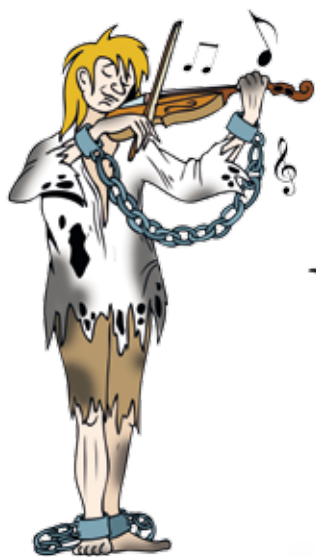
Jak šel golem pro rybu
a pak s rybou aneb
jak to všechno začalo 11

O rytířích
z vyšehradské skály 7

Jak zavržené mouchy
z masného trhu
našly svoje štěstí jinde 15

O Daliborových
houslích 20

O Šemíkovi 25

Jak bezhlavý mnich
stále hledal svoje kostky 29

O staroměstském
orloji 36

O Perunově
tajemství 42

O čertových
kamenech 47

Utajené lapálie tlusté
paní z Kozího plácku 53

Faustův dům 59

O tovaryšovi,
který se trápil
pro Krakonošem
vytáhnutý nos 64

O stavbě
Karlova mostu 70

O kouzelníkovi
krále Václava 74

O kuchaři
z Emauz 79

O založení Prahy 84

Napsáno na motivy knih

Adolf Wenig: *Staré pověsti pražské*

Václav Cibula: *Pražské pověsti*

Karel Vika: *Staré Podskali*

O rytířích z vyšehradské skály

Říká se, že kdysi dávno, v pohádkách, žili skřítkové, permoníci, víly, čerti, vodníci a kdo-ví-jaká další havěť. A že například skřítkové žili v dolech pod Kutnou Horou.

Ale málo se ví, že v podzemním labyrintu pod Prahou se to skřítky jenom hemžilo. A večer, když se setmělo, sedávali u Vltavy s čertem a s vodníkem z Podskalí a vyprávěli si, co se za celý den událo. Ale kdyby jenom to! Oni tam žijí dodnes. A dodnes spolu po večerech sedávají, jenže nikdo neví kde. Říká se, že někde v nějakém zákoutí pod vyšehradskou skálou.

Nebo snad pod Barrandovem. Možná chodí někam tajně na pivo. A pamatují staré časy. A že toho pamatují! Oni si ti dobří braši pamatují, jak to ve skutečnosti bylo se všemi těmi dávnými událostmi, které si dnes vyprávíme jako pověsti. A kdybychom se mohli někde schovat a naslouchat jim, možná bychom zjistili, že se to všechno stalo trochu jinak.

Vodník z Podskalí unaveně usedl mezi své kumpány na špalek. Stmívalo se. Na Vltavu se snášel mlžný opar. V tunelu zaskřípala tramvaj. Čert a tři skřítky už seděli na špalku nebo stoličce v skrytém zákoutí pod skalou.

„Vypadáš unaveně,“ řekl účastně čert.

„Už mne to topení nebaví,“ vydechl vyčerpaně vodník.

„Mně topení v pekle nevadí,“ ušklíbl se čert, „aspoň je u toho teplo, a ne vlhko, jako tady u Vltavy.“

„Není topení jako topení,“ vyskočil vodník, „nemluvím o přikládání pod kotel, ale o dušičkách!“ Čert i tři skřítkové chápavě pokývali hlavou.

„Kněžna Libuše si kdysi usmyslila, že pod vyšehradskou skálou vybuduje lepší vojsko, než je teď pod Blaníkem. Každou utopenou dušičku musím zatáhnout dole tou škvírou do kamenného sálu pod vyšehradskou skálou. Tam dostane zbroj a všechny ty věci, co jsou potřeba, a čeká na další rozkazy. Kdyby bylo národu nejhůř.“

„A co tě na tom nebaví, když jsi vodník?“ usmál se jeden ze skřítků.

„Už to není, co to bývalo,“ zasmušil se vodník, „dřív, když se lidi koupali v brnění, šlo to skoro samo. Ani nemuseli dostávat další výzbroj. Ale dneska?“ Vodník mávl rukou a jeho kamarádi účastně pokývali hlavami.

„Anebo když ti skákal do Vltavy Šemík, pamatuješ?“ zasmál se čert.

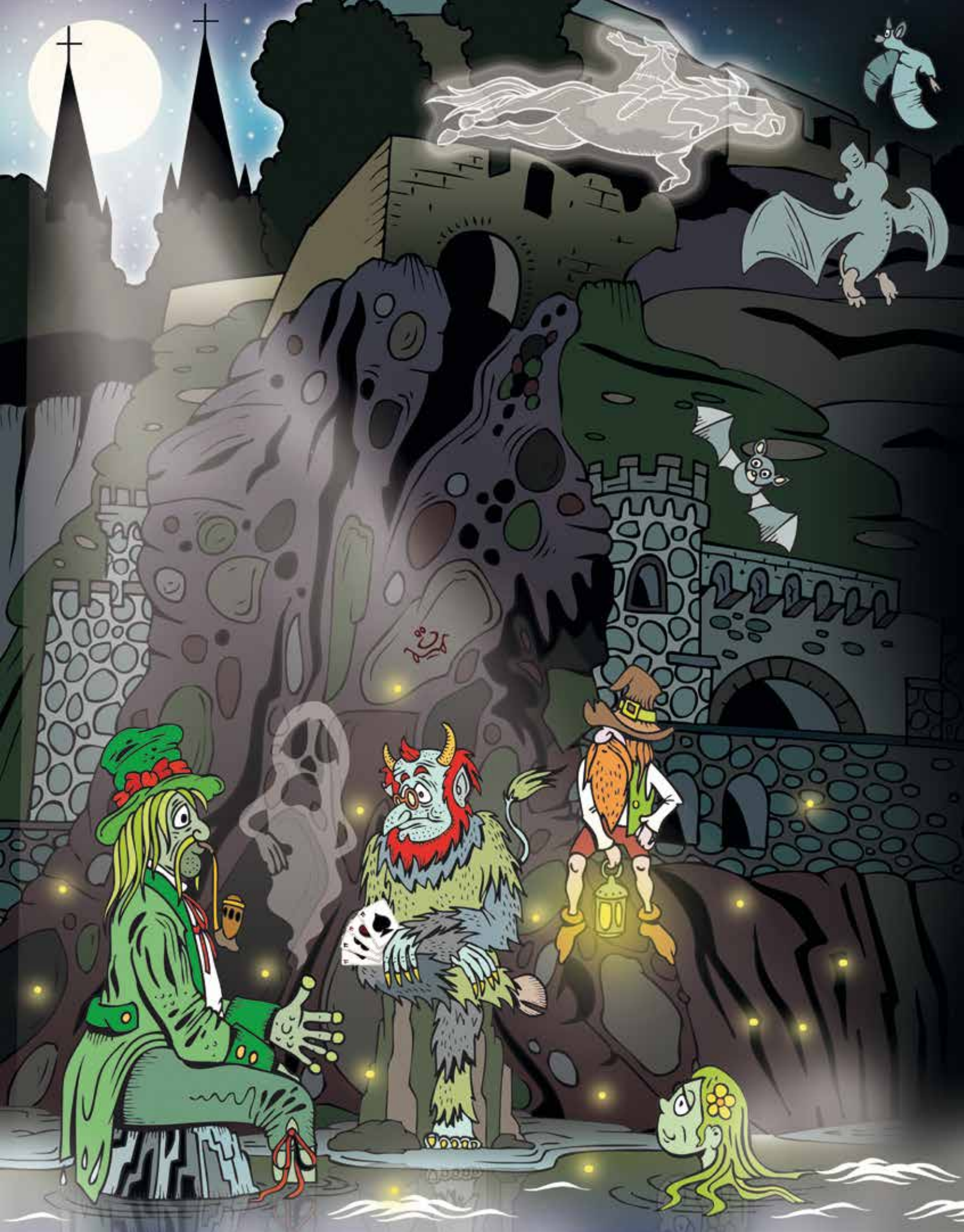
„Šemík?“ zachechtal se vodník. „To vám budu taky někdy vyprávět, jak to s ním bylo. Tady kolem Vyšehradu se vůbec děly věci!“

„A co se tam pod Vyšehradem v tom sále vlastně děje?“ zajímal se čert, pro kterého byla vodní tůň zcela neznámá.

„Nic,“ pokrčil rameny vodník, „vojsko spí. Jen čas od času se někdo probere a zeptá se Libuše, jestli už je čas. A Libuše jen odpoví, že to nic, že jen podkova zakřesala o kámen či voda zaharašila hluboko pod zemí. Jejich čas že ještě nepřišel. A tak to jde pořád dokola.“

„Dřív to bylo lepší,“ pokračoval vodník, „o petropavelské pouti se spousta lidí koupala a bylo jim jedno, že neumějí plavat. To jsem neplavce jen dole převzal a bylo to. Dneska?“

Darmo mluvit. Tuhle mi tam spadl jeden s autem, nebo jak tomu říkají. Než jsem ho z toho plechu vybabral, byl skoro večer.“

„Moderní doba není pro nás,“ pokýval hlavou jeden ze skřítků.

„Ale to se říkalo vždycky, ve všech dobách,“ odporoval mu jeho druh.

„To je pravda, s pokrokem byl vždycky problém,“ přisvědčil třetí, „pamatujete třeba, jak ten rabín, jak on se jenom jmenoval...?“

„Rabi Löw...“ doplnil čert.

„Jo, to byl on. Jak si tenkrát uplácal z hlíny toho panáka a měl utkvělou představu, že ho rozpohybuje?“

Odpovědí mu byl smích všech přisedících kamarádů.

„To máš pravdu, to byla velká legrace, když potom ten golem opravdu chodil,“ smál se vodník, „nebo když šel pro tu rybu, to jsem zrovna u toho byl!“

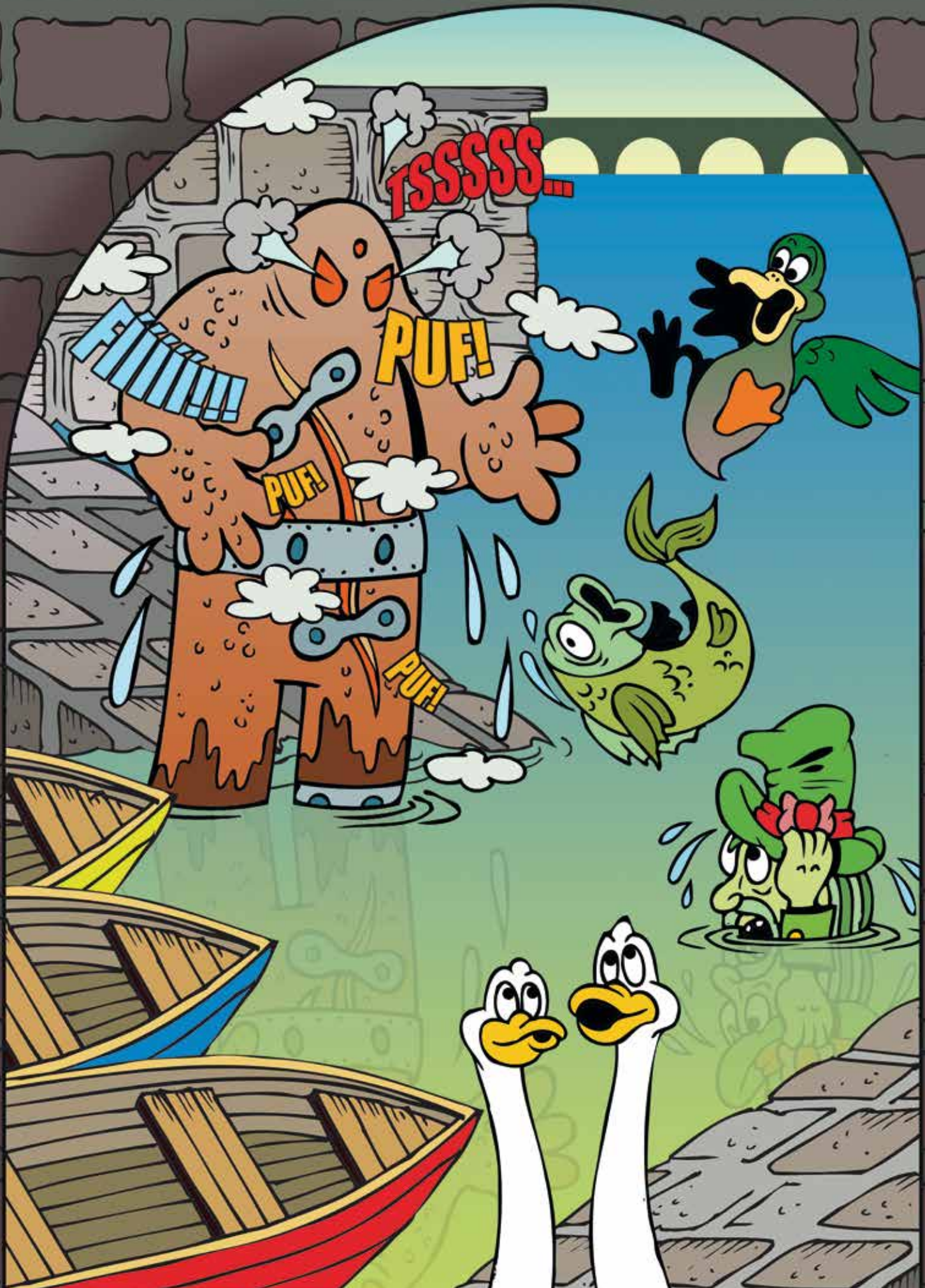
Jak šel golem pro rybu a pak s rybou aneb jak to všechno začalo

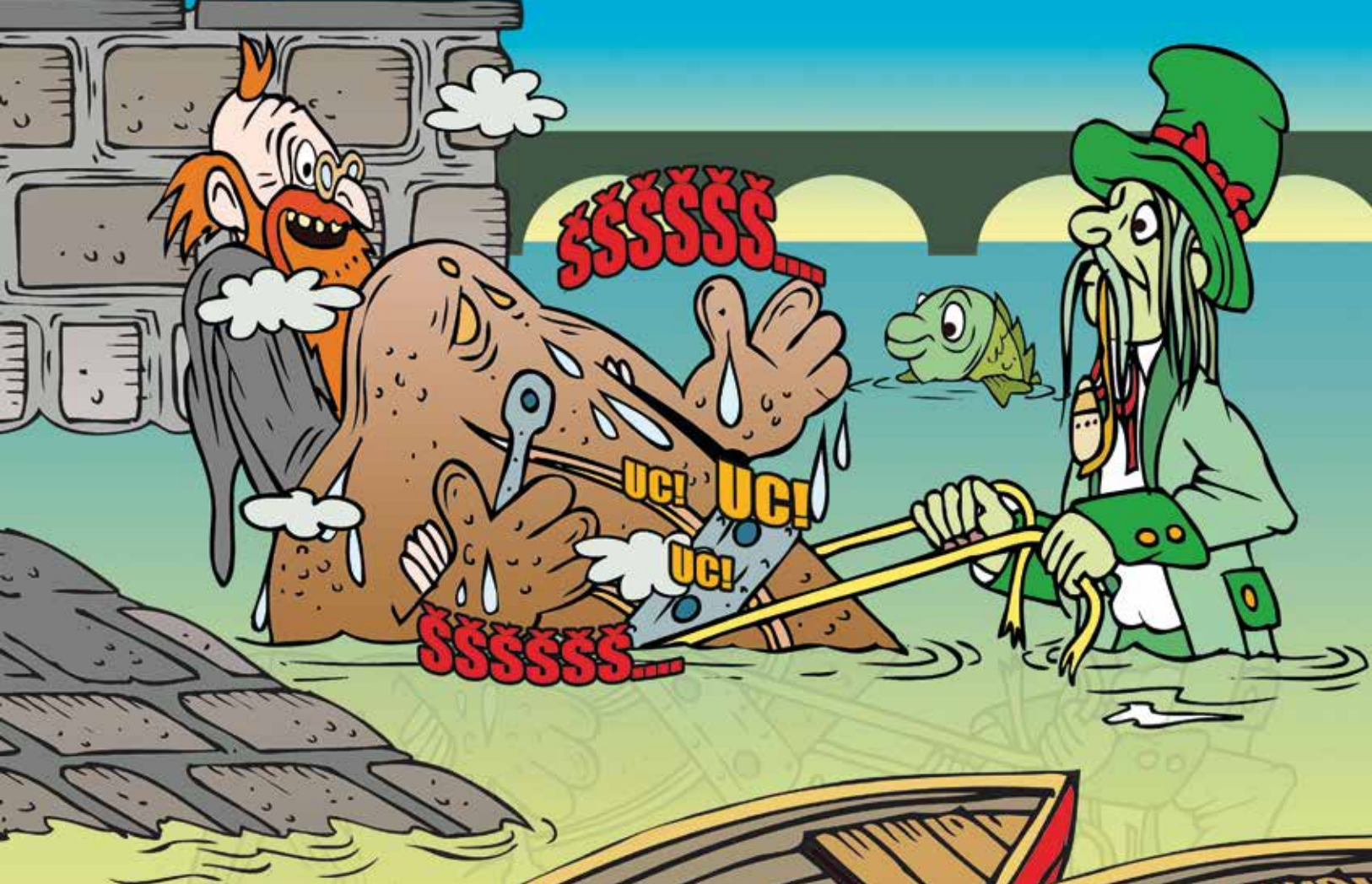
V pověsti o golemovi se většinou píše o jeho nepříjemnostech ve chvíli, kdy rabínovi onemocněla dcerka a rabín samou starostí o ni zapomněl, jako každou sobotu, vyndat golemovi šém, aby si odpočinul. Měl ten hliněný dobrák jednu nepěknou vlastnost. Byl neúnavný a čilý, a čím víc pracoval, tím víc měl energie. Takže v sobotu ho bylo třeba nějak vypnout, aby si odpočinul a jeho rozpálená ohnivá hlína trošku zchladla. Jinak by totiž golem zdivočel. To se prý tu osudnou sobotu také stalo a milý golem se doma tak nějak rozohnil, rozdivočel, posléze i rozzlobil, ničil město a tak vůbec. Jinak to byl ale velký vlídný dobrák, pracoval pilně a bez nejmenší únavy. Co se mu řeklo, to udělal. Ačkoliv jeho rozum byl trošku jiný než ten lidský.

„Já ho měl moc rád,“ řekl vodník a pohladil si své dlouhé zelené vousy. „Tehdy, když ho rabínova žena poslala ke mně pro rybu, tak se mu ta potvora šupinatá všelijak mrskala v náručí a golem se rozhodl, že když tak moc zlobí, tak tu rybu za trest utopí v řece.“

„Haha,“ zasmál se čert, kterému to připadalo stejné, jako kdyby chtěl uvařit horký oheň.

„Jenže ryba mrskla ploutví a byla ta tam. A chudák hloupý golem myslel, že ji utopil. On ten golem se s tou rybou totiž toho léta sešel ještě jednou. Šel se tehdá projít...“ Vodník se zadíval někam do dálky, kde celou tu vzpomínku viděl, jako by se stala včera. A začal vyprávět...

... Už se šerilo a kolem rákosí se neslo večerní cvrkání cvrčků, země vydechovala poslední horkou vůni po celém parném dnu a golem si řekl, že si ty své hliněné nohy trochu smočí, aby nasál vlhkost do celého svého horkem vyprahlého těla. Celý den se na tuhle chvíli těšil. Přece jen, byl sice neúnavný, ale rád si udělal radost něčím příjemným. Náhle se hladina řeky Vltavy zamihotala a ozval se udýchaný rybí hlas.

„Goleme, goleme,“ volala ta ryba, „nemáčeš si ty nohy ve vodě, vždyť se ti ta hlína rozmočí!“

Jenomže, copak takové rybí volání někdo slyší? Golem nohy ve vodě, kouká na hladinu a najednou vidí, jak se tam zoufale mrská ryba, otevírá papulu, jako by chtěla golemovi něco říct.

Golem natočil k hladině hliněné ucho, ale ať se snažil sebevíc, slyšel jen a jen šplouchání.

Kouká na rybu, proč se tam v té vodě tak zoufale mrská. Vzpomněl si, jak před časem takhle jednu rybu za trest utopil. Že ona se chudinka topí! A usmyslel si, že ji vyloví. Jenže

jak měl ty hliněné nohy nasáklé vodou, tak se mu podlomily a milý golem žbluňk – a byl ve vodě.

Ryba nelenila a vyhledala mne na dně. To už jsem ale sám viděl, jak se golem plácá a klesá ke dnu. No to víte, hrouda hlíny, to jde dolů samo. No co vám mám povídat. Nelenil jsem, pádil jsem hned pro rabína a společně jsme golema vylovili. Syčelo to jak parní stroj. No pravda, vyschnul, chlapec hliněný. Ale on už to potom nebyl on. Byl pořád tak nějak naměkko a občas z něj šla pára. A myslím, že ho nakonec rabín dal někam na půdu a snad tam je golem dodnes...

Vodník dokončil svoje vyprávění a od srdce se zasmál a jeho kamarádi s ním. A vůbec, to jste věděli, že ve starých pověstech toho tolik chybí? Obyčejných i neobyčejných příběhů, někdy zajímavějších a legračnějších než samotné pověsti? K těm patřila i vodníková vzpomínka na golemovy skoro rozmočené nohy.

Ale ona to byla pěkná lapálie i tehdy, kdy šel tenhle hliněný chlapík nakoupit na malostranský masný trh nějaké to maso. A to byl ten památný den, který zaznamenaly kroniky. Ovšem nikoliv kvůli golemovi. Na toho jsme si v té souvislosti vzpomněli až my...

Jak zavržené mouchy z masného trhu našly svoje štěstí jinde

Tehdy na ten ukřičený masný trh na Malé Straně dorazil starý poustevník a světec svatý Prokop. Vydal se ze svých hlubočepských jeskyní na Pražský hrad. A podle pověsti se zastavil na Malé Straně a už byl tak uondán, že tam usnul. A protože na takových trzích, a zvlášť u masných krámů, bylo tolik much, že by je snad na kila mohl chytat a vážit, bylo celkem těžké tam spočinout v klidu. Navíc se toho dne schylovalo k bouřce, a tak těžko říct, jestli byly zuřivější mouchy, nebo samotní řezníci, okousávání a obtěžování otravnými mouchami. Jeden z řeznických tovaryšů se nad světce smíloval a odháněl od něj kousavé mouchy po celou dobu, co svatý Prokop spal. Věru dobře si odpočinul, a pak že splní milému učedníkovi jedno přání. Ten si, samo sebou, přál, aby je na trzích a u masných krámů neobtěžovaly mouchy. A jak si přál, tak se stalo.

Jenže to víte, pověsti... mouchy prý jako zázrakem zmizely. Milý svatý Prokop si ten samý zázračný kousek zopakoval i kdesi u Sázavy, tam zase vyhnal straky, které křikem obtěžovaly místní obyvatele. Ale těžko bude někdo pod opojením z krásných bájí přemýšlet, kam se ty mouchy vlastně poděly a jak se stalo, že naráz zmizely. Jen golem to ví. Ten totiž šel s tím kusem masa domů. Maso v papíře mělo tu výhodu, že sebou nemrskalo, tudíž nehrozilo riziko, že by se ho golem zase snažil utopit někde ve Vltavě. A jako naschvál, zrovna když si to kráčel Kamennou ulicí, za rohem na něj čekalo překvapení. Ohromené mouchy tam ležely na velké hromadě, odklizené mocným kouzlem z malostranských masných krámů.

„Tak co to je toto?“ pravila jedna tenkým hláskem.

„Jau, mě bolí hlava!“ pravila druhá a několik dalších stovek much se k ní přidalo, protože přistání na tvrdou dlažbu není nikdy měkké. A tak se tam ty mouchy opile a zmateně rozlézaly z celé té hromady. Golem se s úžasem zastavil a maso v papíře mu vypadlo z hliněných rukou.

Toho si všimlo hned sedm set osmdesát šest much najednou. Nejprve se mouchy poněkud zarazily. Vůbec totiž nechápaly, jak se dostaly sem, do uličky na jednu hromadu. Netušily, jaké kouzlo je sem dostalo. Ale moucha není od přírody zařízená na to, aby moc přemýšlela a docházely jí souvislosti. Stovky očí chvíli brejlily na ohromný kus masa, který se válel nazdařbůh na zemi. Pak se mouchy jako jeden muž vrhly na ležící maso. Golem ho v poslední chvíli popadl a pádil pryč. Ale ouha! Celé to hejno much za ním. Golem by se ohnal rukama, ale jednak držel v rukou maso, a navíc byl od toho rozmočení pomalejší než předtím a taky nemohl foukat páru a síru. Doběhl a dofuněl do uliček Židovského města. Vběhl k rabínovi, ani si nevšiml, jestli jsou dveře otevřené, nebo zavřené. Za ním hejno bzučících much.

Ve vteřině se zevnitř ozval řev rabínky a za chvíli se vyřítil ven golem, následovaný rabínem. Za nimi pádila rabínka, která je střídavě mydlila pometlem.

„Takový nápady, golema si uplácat, to nemáš co dělat? Ten moula nám zahmyzil náš krásný dům.“ Řev rabínky bylo slyšet až u kostela svatého Klimenta, vzpomínali pamětníci. Nu, oběhla by s nimi společně snad celou Prahu, nebýt toho, že rabín se po chvílce zadýchal. Copak golem, ten sice nebyl z nejrychlejších, ale o to byl vytrvalejší. Zastavili se kousek od řeky.

„Koukej nás těch much zase zbavit, ty nemehlo hliněný,“ láteřila rabínka a cvičně oplácávala golema pometlem. Rabi Löw se skromně krčil za golemem.

Golem jen bezradně koukal na rabínku a přes rameno pokukoval po rabínovi. Přece jen mohl poslechnout jenom toho, kdo mu vložil do úst šém.

„Tak bude to?“ pohrozila rabínka pometlem, tentokrát rabínovi. Rabín opatrně povylezl zpoza stínu širokých hliněných ramen.

„Goleme,“ pravil odevzdaně, „běž pobít všechny ty mouchy.“

Golem pokrčil rameny a vyrazil jako tank směrem k synagoze.

Rabín se ještě po té honičce vydýchal, když najednou mu přeběhl mráz po zádech.

„Proboha, co jsme to udělali?“ vyhrkl.

„Co jako?“ nechápala rabínka.

„Jak tenhle hromotluk bude...?“ Rabín nedokončil větu a pádil za golemem. Pár metrů za ním pospíchala rabínka, která přestala všemu rozumět. Ale když dobíhali domů, začalo jí to docházet.

V Židovském městě zavládl chaos. Golem se vrátil k rabínovi domů a dal se do vybíjení much. Snad neměl rabín přece jen říkat, aby golem pobil všechny mouchy. Golem totiž rozmlátil všechno, na čem mouchy seděly. Mouchy samozřejmě zpanikařily a začaly prchat z domu ven a létaly na všechny strany. Když golem zdemoloval rabínův dům, vyrazil do ulic.

Trvalo to několik hodin, než se rabínovi podařilo golema dostihnout a vyrvat mu z úst šém.

Nad ležícím golemem se shromáždila celá židovská obec. Dvě zbylé mouchy zabzučely nad rabínovou hlavou. Rabi Löw se rozhlédl po téměř zdemolované čtvrti a svěsil hlavu.

„Nic mi neříkejte,“ pravil k sousedům, „pomozte mi ho prosím jen odnést na půdu. Škodu vám samozřejmě uhradím.“

Rabínka raději mlčela. Nebyla si jista, jestli by dům plný much nebyl lepší než tahle spoušť.

Na masných trzích od té doby nebyla skutečně ani jedna moucha. Golem dotáhl Prokopovo kouzlo k dokonalosti. Ale o tom se už tolik nemluvalo, jako o té spoušti, kterou golem natropil, když mu rabín uložil pobít všechny mouchy.

